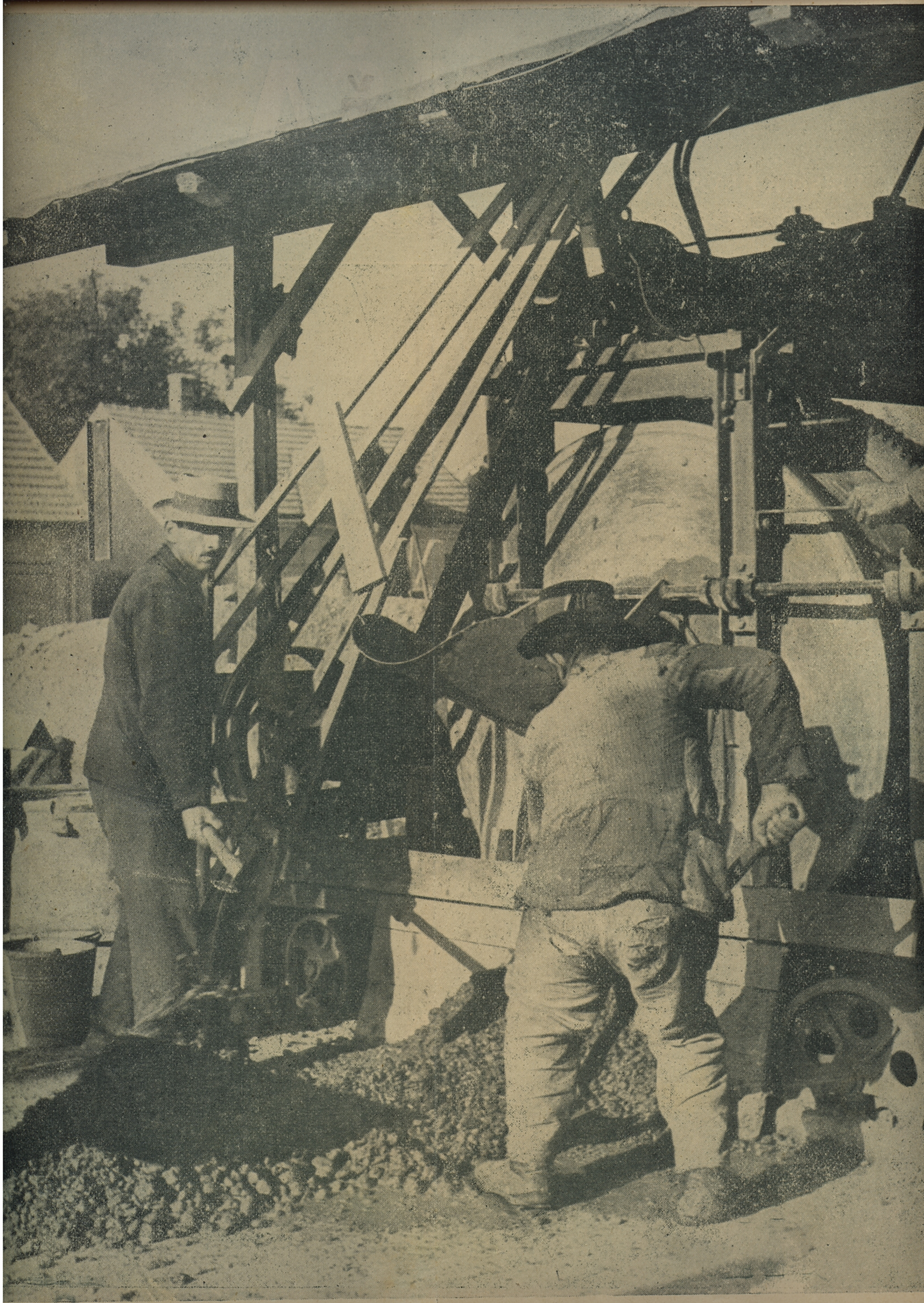
Poštarina plaćena u gotovu. CIENA 4 KUNE BROJ 30.

USTAŠA

VIESNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

U GLAVNOM USTAŠKOM STANU

USTAŠA

GOD. XIII. BROJ 30.

VIESTNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

NA ISTOM PUTU ZA ISTIM CILJEM

Nema veće opasnosti u političkom životu i razvoju svakog naroda od strančarstva i razcjepkanosti, koje u sebi nosi previše političkih strasti, a premalo dalekovidnosti, previše žučljivosti, a premalo hladnog razsudjivanja, previše sebičnosti, a premalo smisla za opće ciljeve, koji bi svojom logikom nadilazili prosječni stranački mozak. Ako se baci politika na ulicu ili u izborne žare, u velika stranačka nadmudrivanja ili kortešacije, onda ona može postati bujica izvrgnuta svim zakonima rasta i padanja, političkoj plimi i oseki, dekadansa će prieći u ljude i gledanja i sve će se izroditi u stranačka poigravanja vrlo slična velikim parlamentarnim cirkusima i zakulisnim igrama.

Nas se ne tiču putevi, koje odabiru drugi narodi u svojem razvoju, a koji doduše mogu imati utjecaja i na nas, ali bez uvjerenja, da i najsavršeniji tudji sustav mora i za nas biti spasonosan. Naš narodni život i razvitak ima posebne osebine, svojstvene samo hrvatskom narodu i zato traži rješenje, koji će logično sliediti iz naših narodnih potreba i osjećaja.

U toku naše političke borbe nije trebalo tražiti političkih puteva niti programa, oni su postojali u našem biću i razvoju, a svako odstupanje od tog usadjenog programa značilo je donkihotski se obarati na obmane i kasnije se opet pokajnički vraćati na iskonsku kolotečinu naše političke borbe.

Starčević je pred nekoliko decenija ponovno pokazao taj put spasa, ali i on je bio previše velik za svoje suvremenike, a da bi kod svih bio shvaćen, previše vriedan za ondašnje malene naše prilike, i dok je naša politička istina bila jasnija nego ikada, započima igra bježanja od istine i traženja nekih novih umišljenih puteva, koji prije ili kasnije moraju dovesti do sloma i do narodnih nedaća. Da se u hrvatskoj politici manje tražilo, a više gledalo na stvarnost, manje se utapljalo u nepotrebnom strančarstvu a više gledalo na zacrtani put našeg političkog života, naši bi nam političari ostavili mnogo zahvalnije nasljedstvo, odgovorne ljude i sviestne borce, a ne skup profesionalnih političara bez politike i logike, spremnih da svakome služe ako je u pitanju osobni probitak bez obzira na jedini cilj i smisao našeg političkog puta: hrvatske državnosti.

Ustaštvo je nasliedilo tu težku baštinu raztrovanog našeg političkog života i započelo najžešću borbu u času, kada su svi drugi mostovi bili spaljeni, i kada su se razplinule sve velike političke fraze, a ostala je samo prieteća stvarnost s tri politička groba i slomljenim izgledima. Bila je zaista hrabrost, ali i stvarnost u onim vremenima povesti borbu i na taj se način za ondašnje vlastodržce sasvim staviti izvan zakona. Nitko se onda u Hrvatskoj nije našao, tko ne bi odobravao ustašku borbu, pa i kasnije, kad su ustaški borci od Hranilovića pa do Oreba i drugih išli na vješala. Nama je bilo jasno, da ovo nije bila borba pojedinaca, već da je to bila borba čitavoga naroda za njegovu slobodu i državu.

Ustaški je pokret odabrao put ustanka i revolucije za ostvarenje narodnih težnja, jer je samo tim putem mogao ostvariti svoje ciljeve. Drugoga puta nije bilo i nije smjelo biti, to najbolje vidimo danas, kad su dogodjaji sami potvrdili ustaški put.

Danas smo na istom putu, ali u obrani domovine. Dužnost je jednako težka i velika, a ustaški pokret će je s jednakom spremnošću izpuniti.

U novi život

*Strgnimo s obmanjenih zjena
čarobnu koprenu šarenih sjena,
prezrimo glase zamamnih sirena,
skrhajmo ladjice nemoćnih snova
i kržaljavih zaleta jedra,
što čekaju milost povoljnog vjetra,
shvatimo smisao kršem izpisanih slova,
poslušajmo očaj krvavog zova.
Od divova stoljetnih šuma,
što su upili sokove zemlje i sunca
kroz crni katran škvera podno surih kula,
porinimo borce s nemirnih žala i razbitih mula,
stegnimu bukov inu težku tvrdim dlanima,
veslajmo, veslajmo snažnim zamasima
danima,
noćima,
danima
kroz prostore ranjenih svetinja i plač sirota
u grču ostvarenja starih ljepota
ususret novim vremenima:
a Križ na seoskom putu i zviezde mrtvih oči
bit će nam putokazima.
Uz pjesmu pjene sa pramca znojem se pojimo,
a hrana neka nam bude misao,
da stojimo, stojimo
i da će naša pobjeda biti,
ako se bude zastava neokaljena visoko viti:
crvena krv žuljeva na ruci
bjelina duša naših
i plava dubina izoranih brazda u muci!
Jer samo neustrašivi u borbi i smrti
imaju vriednost života!
Okovane ladje gnjiju u luci.*

M. SLADE ŠILOVIĆ

Biciklomanija

Naš stari pjesnik je rekao, da se kolo (valjda od dvokolice) okreće i kad naidje na uglu na samovoz, dogodi se, da tko bi gori eto doli, a tko doli gore ustaje.

To sam nedavno vidio u praksi. Iza jednog ugla je najurilo neko čudovište, kose lepršaju u zraku i najednom sam u čitavoj zbrci vidio dvie noge u zraku, suknjice preko glave i redara, koji se naglo približio.

Ženska prilika se iskoprcala izpod svoje dvokolice i redar je izvadio bilježnicu.

Jedan stariji gospodin, kojega do tada nisam primjetio izvlačio se takodjer izpod svega; to jest izpod gospodjice i njezine dvokolice i stao je psovati na vrlo heretički način . . .

— V kuhinju telica jedna, a ne jahati okolo na biciklinu, kaj je to za jednu žensku . . .

— Kaj vas briga — odvrati krasotica — zakaj neznate hodati po ulici!

— Kaj? Ja neznam hodati! Nis se valjda rodil v Čučerju neg v Zagrebu. Samo su onda ženske bile poštenejše...

— Kaj! — vrisnu uvriedjena krasotica. — Kaj morti nis poštena. Kaj je to greh voziti se s biciklinom, vi natražnjak jedan . . .

U tom napetom času se umještao redar.

— Molim vaše ime?

— Je, a kaj očete od mene.

— Niste vozili propisno.

— Kaj, on je išel nepropisno. Kakva je to kavalirština, da se napada jednu gospodjicu . . . Študenticu . . .

— Ah! Još i to — nasmije se redar. — To nije nimalo olakšavajuća okolnost. Barem bi vi morala znati što je propis i što je pristojnost. Uostalom ni te vaše suknjice, kao ni gole noge ne pobudjuju kod prolazećeg gradjanstva neko posebno štovanje prema vama . . .

Znatiželjnici su uživali na račun bebice, koja se žurila na Savu, a koja je ovako morala potrošiti skoro jedan sat vremena s objašnjavaanjem i zapisnikom.

Ustao sam u obranu krasotice kao stari kavalir, makar i bez ruže.

— Evo — velim ostalim skupljenim krasoticama i drugima — mala ima pravo. Ovaj gospodin je natražnjak. To je istina. Tko je uobće vidio, da starija gospoda hodaju ulicama baš u vrieme, kad se naše dražestne buduće mamice, što u hlačama, a što u kratkim suknjicama, s kojima se vjetar poigrava, žure na Savu. Ta gospoda bi morala znati, da narodna poslovica veli, da je čistoća pola zdravlja... A meni strašno imponira što naše djevojčice u hlačama drže mnogo do zdravlja . . .

— Je — veli jedan — ali Sava, dragi gospon, nije baš tak čista kak vi mislite, tamo se čovek još više na pesku zamaže . . .

Budući nisam odmah shvatio, što je taj mislio nisam mogao ništa drugo reći. Pogledao sam ugursuza.

— Možda imate pravo . . . — rekao sam.

JOŽČENKO

Tko nam

Uistinu smo sretni i presretni. Toliki nam govore o slobodi, toliki nam je obećaju. Pune su nam uši demokracije, koju nam obećaju jedni, i slobode naroda a smrti fašizma, koju pripoviedaju drugi. Da, istina sloboda je tu, treba je samo prihvatiti, ali kako drugi shvaćaju našu slobodu a kako mi i kako ona u stvarnosti izgleda?

Nepobitna je činjenica, da nijedan oblik vladavine i nijedan družtveni sustav ne može biti uvjetovan kabinetskim naučavanjima i nadmudrivanjem i voljom jedne klase ljudi, već da su i oblici vladavine i družtveni sistemi uvjetovani i moraju biti uvjetovani jedino životom i prilikama pojednih nacija i moralno etičkim i etničkim odredjenjem naroda kroz vjekove. To moramo priznati, ako ne ćemo poput Karla Marxa i njegovih sljedbenika od naroda napraviti kunića ili štakora za eksperimentiranje.

Isto vriedi za pojmove demokracija i totalitarizam, kada se radi o tome, hoćemo li ih prihvatiti ili zabaciti. Jedan i drugi oblik vladavne ne možemo prihvatiti tek na sliepo, kao što naš narod kaže, kupiti mačka u vreći, već su i ta dva pojma ovisni o onim životnim potrebama, koje u jednom narodu u izviestnom vremenu najviše prevladavaju.

Ni hrvatski se narod ne može dakle povoditi za nikakvim inorodnim sistemima i kalupima, već prema onima svojim potrebama, koje zahtjeva njegov historijski, etnički, ekonomski i politički život.

Ako je istina, da je hrvatski narod 80 % svoje cjeline seljački, da je demokratsko naziranje hrvatskog naroda ne plod nečijeg političkog naziranja, već plod našeg razvoja kroz vjekove i prošlost, pitamo, što su načinili i što su mogli načiniti uz svoje naziranje oni, koji su imali to saznanje u pravcu, da hrvatski narod može uistinu uživati tu demokratsku slobodu? Što su učinili da se ona glavnica religioznosti i moralnog odgoja, na kojima jedino može počivati demokratska sloboda, da se ona ne zatruje? Morali su dopustiti, da se naša prirodjena demokracija zatruje u gramzivosti za novcem, popuštanjem osjećaja i sviesti dužnosti, i lutanju za raznim utopističkim, mehaničkim utopijama o družtvenom životu. Zato je danas životom opravdana totalitarna vlast u Europi, pa i u hrvatskom narodu.

Da bismo izlučili one elemente, koji smetaju pravoj demokraciji, t. j. istinitoj slobodi hrvatskog naroda, nama je potrebna totalitarna autokracija, koja je sociološki i stvarno nametnuta životnim potrebama hrvatskog naroda, kao jedne državotvorne cjeline. Kako su izgledala prirodna i politička prava, i prije svega suverenitet hrvatskog naroda, to svi vrlo dobro znamo.

nosi slobodu?

iBlo je materijalnog, moralnog, etičkog i etničkog zatiranja i izkoristivanja, bilo je u kratko svega, samo ne istinske demokracije hrvatskoga naroda i njegovog slobodnog razvitka.

Mi smo imali i još uviek imamo pred sobom jednog neprijatelja, novačenog od slobodnih zidara, židova i komunista.

Slobodni zidari su nosioci tajne diktature preko glasačkog parlamentarnog stroja, židovi nosioci medjunarodne glavničarske diktature, a komunisti i partizani proleterske diktature, ali svi su oni za demokraciju. Živila demokracija, u kojoj će vladati svi, živjeti sve moguće diktature, samo ne prava demokracija i hrvatski narod.

Niti jedan gospodar ne sije, a da nije prije polje izorao i korov izčupao. Totalitarna autokracija je sociolożki uvjetovana i u hrvatskoj državi, dok god korova ne nestane pa koliko god se na njega ljutili i vikali slobodni zidari, židovi i komunisti. Oni mogu vikati koliko god hoće, ali hrvatski narod si je sviestan svoga stanja i svojih potreba, on zna, tko mu nosi slobodu a tko robstvo.

Hrvatski narod hoće slobodu, koja ne će biti samo na papiru, u nekakvima nazovi sporazumima, federacijama i ugovorima, slobodu, koja će služiti doduše nekoj zvučnoj ali zato tudjoj demokraciji i raznim imperijalističkim i kapitalističkim interesima, već slobodu, gdje će biti ostvaren za sve njegove članove život, u kom će se moći ostvariti njegove individualne značajke, gdje će slobodno izražavati ono, što ga čini hrvatskom državotvornom nacijom i ničim drugim.

Hrvatski narod može biti stvarno sretan i slobodan samo u svojoj državi, koja će se zvati Država Hrvatska i nikako drugačije. Država Hrvatska bila je i oduviek konačni cilj borbe hrvatskog naroda. Tom idejom pisana je sva hrvatska poviest od onog časa, kad je prestalo kucati srdce zadnjeg kralja hrvatske krvi, neslomljiva je i danas i bit će sve dotle, dok ne postane stvarnošću. Vitalna ova težnja oduprieť će se svima protutežnjama, koje bi je htjele oslabiti ili uništiti, pa makar i ne znam kakvom silom, jer svaka sila se samo silom suzbija. Kao svaki tako i hrvatski narod ima na to svoje prirodno pravo, koje mu nitko nema prava oduzeti, da ostane svoj na svome, jer on će sam najbolje znati urediti život i prilike, da bude u istinu sretan i slobodan.

KOLOMAN STUBIČAN

U nekoliko redaka

Žetva je urodila obilnim plodovima zemlje.

Bogu hvala, kruha će biti. Medjutim, javlja se novi problem. Neprestano stižu pritužbe protiv pekara. Nesavjestni su i umjesto najboljeg brašna, koje primaju od države, umjese nam u svagdašnji krušac koječega.

Nadje se tu i tamo po koji, te počne opet po starom običaju cendrati: »Država je kriva! Vlast je kriva! . . .«

To je dakako obična budalaština, jer država nije kriva što u njoj ima lupeža, koji svaku njezinu poštenu namjeru izvrću i izkorištavaju na svoj način.

Da ne bi ipak država ostala kriva, neumoljivo će biti kažnjen svaki onaj, koji bude pokušao državu krasti, narod varati i loše razpoloženje stvarati.

*

U Zagrebu će doskora biti otvorena prva velika radionica za popravak obuće. Dok je stvar bila još u začetku, ulica je govorila:

»Lazu, iz toga ne će biti ništa. Samo, da narodu zavežu oči!« To su govorili šverceri s kožom, jer su se počeli pobojavati za svoje dobre poslove na ledjima sirotinje.

Danas je prva radionica gotova. Počet će sa popravljanjem cipela. Neprijatelji malog čovjeka već spremaju »invaziju«.

»Ja ću sam najedanput donieti deset pari cipela«, govori jedan takav. »Nek država popravlja jeftino, kad joj se hoće konkurirati nama švercerima.«

Narode, koji trpiš pitam te, tko ti je neprijatelj?

Dali država, koja muku muči, kako bi pomogla svoj narod?

Ili vlast, koja na svakom koraku progoni pljačkaše?

Ili možda oni razbojnici u gospodskim odielima, koji ti svašta šapuću i ismjehuju svaki pošteni rad, a ti im nasjedaš i onda stradaš?

Niesmo li mi sami krivi, što nam je zlo, kad umjesto, da pomažemo državnoj upravi, pomažemo neprijatelje i zagovaramo ili i žalimo ili još, ako im država jednog dana ipak stane na prste!

*

Možda niste znali, da Englezi kadkad i mrtve poštuju. Radi se naime o pomalo već »zataškanom« slučaju generala Sikorskoga.

Englezi su se naime upravo ovih dana sjetili, da je Sikorski bio čisto dobar čovjek.

Lako je sad govoriti, kada su dokumenti pali u more, a nesretni emigrant mrtav.

*

Ovih dana podigoše hajku na vozače i vlasnike »taxija«. Ti su momci počeli bezdušno nabijati cienu putnicima, kojima se žurilo na vlak ili u bolnicu. Sjetili smo se pri tom taxija kod gradskih mitnica. Kroz čitav se dan razhladjuju po obližnjim gostionicama. Dodje li koji nepoznati još putnik, najprije će morati moljakati, da ga onda psujući i mrmoreći povezu. No zato su vrlo spremni, kad se pojavi koji od njihovih »znanaca«. U tom slučaju stroj se upaljuje bez posebne zapoviedi i »stari znanac« se vozi.

Kuda?

»Taxi« već znade. Pače često puta i previše toga znade, ali sve je predobro plaćeno, a to je glavno. Zato se i šuti.

Ovih je dana jedan težko kažnjen. Neka to bude opomena za budućnost svima. Davno je to bilo, kada je i sama država pomagala lupežtinu svojih gradjana. U svojoj državi tražimo prije svega čiste prste i još čišće račune.

*

A sada nešto na račun saveznika:

Englezi na primjer vole plakatirati. Bučno, otvoreno.

Tako su nešto prije ovoga svjetskoga klanja Englezku krasili ovi izkreni plakati:

Winston Churchill (izpod slike krvavog tirana Staljina: »NE GOVORIM S HULJOM, KOJA SE JE DOMOGLA NEKADA VELIKE RUSIJE!«

*

Ili drugi plakat:

Lloyd George: »STRAHOTE BOLJSEVICKE VLADAVINE TOLIKE SU, DA SE ČOVJEKU GADI, KAD MORA PREGOVARATI S NJEZINIM VODEĆIM LJUDIMA.«

*

Danas ti isti »moralisti« puštaju komuniste u vodstvo svojih radničkih organizacija!

*

Možda ste već zaboravili, da su silni vlastodržci Sjedinjenih Američkih Država proricali, da će u roku od 90 dana potući Japan.

Što se babi Roosevelt htilo, to se Franklinu samo snilo!

Sam protiv rulje

— Do djavola, vojničari su momci od oka. Šteta, što ih po terenima ne prati slikopisna kamera. Tada bi barem mnogi razmaženi gradski ukusi spoznali, da naša Hrvatska ima nebrojene satnije žilavih momaka, koji su se smrti nasmijali u oči, premda ih ona, kao vlastita sjena prati iz šume u šumu od rova k rovu. Ovi dečki, koji u gorama znače sve, a u gradu se gube u svakodnevnoj bujici, sigurno su vam već moji gradjani zapeli za oko. Možda ste se ljutili na njih, kada bi se koji izpred vas pokušao nespretno utrpati u munjovoz ili pak svojom grubom čizmom zakačio kakovu prenježnu cipelicu »prostak jedan!« Pred vratima kojekakovih »zalogajnica« ovi se junaci gora ne će znati ni pošteno okrenuti, kao tromi medonje (nasuprot onim »elitnim« trgovačkim pomoćnićićima, upućenim u sve tajne velegrada), a da o kavanama u obće niti ne počnemo misliti. Vojničar se na asfaltu osjeća kao u tudjem svietu. Medju onom jadnom napirlitanom gomilom on je tek slučajni prolaznik. — Po kojekakvim uredima, kao stranka, on će biti prezren i posljednji na redu, jer se ne zna fino smješkati i nudkati cigaretama službene osobe, a uz to razgovarati samo o švercu.

I tako bismo to mogli redom nabrajati i dokazivati da će u velikom gradu jedan vojničar, sin prirode i branič domovine, biti časovito suvišan i neugladjen, te će tek kad nabasa u slikokaz, u prve redove, na platnu odkriti istinu sjaja i taloga ljudskoga. Na cesti, on će često slabije proći od raznih fićfirića.

*

Medjutim ovi suvišni mladići grada, u prirodi tek ostaju i jesu gospodari i heroji, kakvih ni jedna druga zemlja u tolikom broju nema, a koji bi, da su kojom srećom i kod nas silkopisne kamere toli mnogobrojne i poslovne kao u Americi, našli odmah angažman za slikopis.

*

Da odviše dugo ne govorim ja, navest ću vam jedan primjer, jedan sićušni primjer, kakvi su naši vojničari:

Dodje mi tako jedan momak u uredničtvo i pokazuje svoju pjesnicu za koju se nama, »ako vam bude za štampu« da ćemo je otisnuti. Čovjek piše pjesmice o majci i domovini i o djetetu, koje je palo na oltar domovine, a što je najgore, to diete imao bi biti on sam. Medjutim dovodnik Josip Huzjak nosi na svojim prsima Poglavnikovu srebrnu kolajnu za hrabrost i u obće mu ne pada na pamet, da nam umjesto pjesmice izpriča vlastiti doživljaj u kojem je prevario jednako Smrt kao i rulju koja je pripremala raažnj za njegov život.

Ustaški vojničari

Odmor u uslobođenom gradu

Medjutim prije nego nam on izpriča doživljaj svojeg šest-dnevnog svibanjskog dopusta, njemu za utjehu navest ćemo samo zadnju kiticu njegove pjesme, da vidite kako i junačine znadu pjesmice skladati:

»Vojnik! spreman! ko stup stoji
Kaciga ko lovor vjenac na glavi,
Misli uz svog Poglavnika
I na stieg crven, bjeli, plavi.«

Nakon što smo izveli tu pjesničku zadovoljštinu saznat ćemo u nevezanom razgovoru, što je doživio ustaški dovodnik Huzjak kod kuće kamo se je iz tvrdjave Gospića bio prvih dana mjeseca svibnja vratio na kratak dopust:

»Kod kuće nadjem sve zdravo i veselo u proljetnom marljivom radu. Veselo gledam krasnu prirodu, ali moje misli blude k mojoj braći, koja se dan na dan bore u kršnoj Lici i uzprkos najvećim partizanskim hordama čuvaju tvrdju Gospić. Još malo i ja čekam svoj odlazak, koji je odredjen za 6. svibnja.

U noći od 5. na 6. svibnja oko jedan sat probudim se i začujem na dvorištu susjedne kuće, u kojoj su mi spavali roditelji, strašnu buku. Skočim na prozor i gledam. Mjesečina kao bieli dan, a dolje podamnom dvorište puno bande. Bilo ih je oko kuće i sa svih strana. Podpuno sam obkoljen, a znao sam, da su ti razbojnici s komunističkim kapama došli baš radi mene. Pograbim svoje oružje, koje je ležalo na stolu kraj kreveta, obučem na brzu ruku hlače i surku, opašem se i stanem kraj prozora, da vidim što će biti. Nakon nekoliko minuta čekanja pojave se, obasjana mjesečinom, dva razbojnika na mojem prozoru. Pokušavali su prodrieti pogledom u sobu, da me nadju, a zatim stanu kucati po prozoru:

»Druže, otvori, predaj se!«

Hladnokrvno sam podigao pušku i pomislio: Vi ste moji! Opalim prvi naboj i obojicu, kako su stajali na ljestvama jedan do drugoga, srušim bez glasa. Odmetnici se nakon par časaka prenuše iznenadjeni, a onda zaori strahovita pucnjava u moju sobu. Vidio sam da ovdje ne ću dugo izdržati, pa zato se prišuljam tavanskom otvoru noseći pušku i bombe, popnem se na tavan i povućem za sobom ljestve. Kako sam zatvarao tavanska vrata eksplodira bomba, bačena u moju sobu i krhotina me rani u lievu ruku. Imao sam vražju sreću, bio sam samo lakše ranjen, a osim toga moje su misli samo smjerile za jednim: Ne dam im jeftino svoje kože! Rulja je dugo puškarala u sobu, dok sam se ja pritajio i čekao što će biti dalje.

Na tavanu se ogledam oko sebe. Kroz prozorčić primjetio sam na cesti golemu rulju bandita, sve čovjek do čovjeka sa spremnim puškama, no srdce mi zaigra kad sam opipao za pojasom svojih šest bombi, koje će za čas razpršiti njihove redove.

»Platit ćete vi moju ranu«, pomislim i kroz tavanski prozor bacim medju gomilu tri bombe za redom. Na tvrdom tlu bombe su imale strahovitog učinka. Zatutnjelo je, da se kuća tresla, a krik i jauk prolama se kroz noć. Za tili čas zaori strašna pucnjava sa svih strana na krov kuće. Odkrili su me na tavanu. Ja sam legao na pod i malo čas bio sam već zasipan krhotinama od crjepova. Vatra je trajala neprestano, no nitko se nije usudio primaći k zidanici. Moj »bunker« bio je solidno gradjen i sva sreća je bila, da sam te noći spavao u zidanici, a ne u drvenoj roditeljskoj kući. Zatim je vatra jenjala, a kroz noć začujem glas razbojničkog komandira:

»Pali kuću!«

Neki iz rulje mu odgovori: »Ja ne idem, druže komandiru, ubit će me! Odi ti.« I tako su se natezali dosta dugo. A ja sve mislim: ako te zapale sad, gotov si. Za nekoliko časaka začujem kako šušti kukuruzinje, koje su vukli iz moga vrta. Kanili su ga nabacati u sobu i zapaliti. Skočio sam s puškom u ruci do prozora, koji gleda na vrt i u dobar čas opazim partizana, kako vuče kukuruzinje. Pričekam dok mi dodje u neposrednu blizinu, a onda nanišanim i taj se sruši kao tuka. Od njegovog jauka prodje drugima volja da me podpaljuju, ali zato ponovno prasnuše puške na sve strane.

Ležao sam nepomično, misleći, samo vi pucajte koliko vas volja, kad iznenada padne kraj mene jedna bomba, a za njom i druga. Bez ikakvog promišljanja bacim obadvije natrag medju njih (vražji momak!), a medju lisicama, koje su gledale na kiselo grožđje, nastane još veća panika.

Hvala Bogu dragome, sviće liepa zora, pucnjava prestaje. Na sreću oni se povlače posve i u četiti sata u jutro na daleko i široko nije bilo više niti jednog odmetnika.

Na oklopljenim kolima

Krojači u prirodi

Kući mi se primakne bratić, koji je izvidio teren. Naložim mu da mi smjesta spremi dvokolicu. Ukućani mi povezaše ruku, koja je već posve klonula od izgubljene krvi, a ja zatim sjedam na svoj »bicikl«, pa sve jednom rukom tjeraj u grad u bolnicu.

Seljaci su posilje našli tri mrtva i osam težko ranjenih, što bez ruku, što bez nogu, a meni je tek kuća ostala bez čitavih prozora i crjepova. U bolnicu su mi donieli Poglavnikovu srebrnu kolajnu za hrabrost.«

Priča momak i smije se pri tom kao da se radi o dobrom gulašu a ne o vlastitoj koži, koju su odmetnički razbojnici u obližnjem jarku kanili peći na ražnju.

Moja gospodo, to je bio samo dopust, a što se tek na pravom terenu odigrava!

Jedan Schakespeare dodao bi onom pričanju puno junačtva, veličine, krvi i zanosa. Ustaški dovodnik se zadovoljava time, da je spasio život i čast svoje vojnice i uz put odpravio deset nitkova u pakao.

U drugim zemljama stršili bi iz svih novinskih izdanja intervjui s junakom dana, kod nas je tek slučajno o jednom hrabrom pojedincu pisana ova reportaža.

*

Bolje nego itko poznavao je materijal ljudstva Poglavnik. On je računao s puškama brojnih, srčanih, ustaških strielaca. Borba u balkanskim klisurama zahtieva samo orlove i junake. Hrvatska ih ima.

Ima zemalja, u kojima sa sviećom obilaze bezposleni reporteri tražeći senzacije.

Borbe za granicu i nezavisnost Ustaške Hrvatske su od početka do kraja. Na Balkanu nije potrebno pisati priče o »hvalisavom vojniku«. Ovdje ljudi šute, a kugle pričaju.

BOSNA U XII. STOLJEĆU

Prvotna je Bosna, kako je to iznieto u prošlom broju »Ustaše«, bila mala zemlja u najgorovitijem kraju Hrvatske, koja je zapremala porječje gornje Bosne do Vranduka, a okružena je bila visokim planinama Jahorinom, Treskavicom, Bjelašnicom, Vranicom, Vlašićem, Konjuhom i Javornikom, dok je na iztoku sezala do Drine, tamo od Zvornika do Goražda. Takovom je bila »zemljica Bosna« za vrieme, kada je cvala hrvatska država pod upravom naših narodnih vladara, a taj se zemljopisni pojam Bosne zadržao još stoljećima, kada su mnogi krajevi kasnije Bosne došli u najužu državnu zajednicu s njome. Još u XII. i XIV. stoljeću i domaći vladari smatraju Bosnom samo onaj prvotni dio nešto proširen naročito prema jugoiztoku, dok su ostali krajevi, priključeni Bosni, zadržali svoje pokrajinsko ime.

Pop Dukljanin, naš domaći ljetopisac iz Crvene Hrvatske, u drugoj polovici XII. stoljeća kaže za Bosnu, da se prostire od Drine do Borove Gore, za koju drže povjestničari, da je na iztoku Livna. Već se tada, prije sredine XII. stoljeća, Bosna proširila na iztoku i jugoiztoku prema dolini riečice Rame, pritoka Neretve, te na porječje gornjeg Vrbasa, gdje je bila župa Uskoplje. To su bili od starine sasvim hrvatski krajevi.

Hrvatska je godine 1102. sklopila s ugarskim kraljem t. zv. personalnu uniju, te je po njoj ugarski kralj Koloman postao i hrvatskim kraljem. Budući da je ugarski kralj tako preuzeo vrhovnička prava i dužnosti hrvatskih narodnih kraljeva, imao je pravo na cielo hrvatsko državno područje, pa prema tome i na Bosnu. I doista drugi nasljednik Kolomanov, Bela I. (II.) proširio je svoju vlast i na Bosnu, koju je nazvao prema rieci Rami — Ramom. Tako je bio »kralj Hrvatske, Dalmacije i Rame«; to je bilo 1137. godine. Za taj dogodjaj kaže ljetopisac Lašvanin, da kralj Bela »zadobi Ramu u gornjoj hrvatskoj zemlji, koja se sada Bosna imenuje i zato svi njegovi namisnici zovu se kralji od Rame, to jest Bosne«.

Sredinom XII. stoljeća javlja se u Bosni prvi poznati ban Borić, rodom Hrvat. Banska je čast bila od davnine izključivo hrvatska, te se već za hrvatskih narodnih vladara spominju banovi podredjeni hrvatskom vladaru, kralju, u njegovoj pratnji, kao upravnici pojedinih pokrajina. Za drugog poznatog nam bana Kulina, koji je i u narodu poznat, jer se sačuvala uspomena na nj, a živio je podkraj XII. i početkom XIII. stoljeća, proširi se Bosna, odnosno vlast Kulinova prema sjeveru i sjeveroiztoku. Na sjeveru dobio je od kralja Bele II. (III.) pokrajine Usoru i Sol. Usora je bila u porječju rieke Usore, po kojoj je dobila ime, kao i mnoge druge pokrajine, te u porječju donjeg toka rieke Bosne do njena ušća u Savu negdje od Žepča i u donjem toku Spreče. Danas su na tom području mjesta Tešanj, Maglaj, Doboj, Bosanski Šamac, Gradačac, Srebrenik, Brčko. Pokrajina pak Sol nalazila se u kraju zapadno od donje Drine, negdje od Zvornika do ušća u Savu, u najiztočnijem dielu bosanske Posavine, te prema porječju gornje Spreče. Tamo je bilo najznatnije mjesto Sol, po kome se nazvala ciela pokrajina, jer je kod tog mjesta bilo nalazište soli. Danas je tamo Tuzla. U ovoj pokrajini od današnjih su mjesta Priboj i Bieljina. Ove zemlje, Usora i Sol, niesu trajno ostale uz Bosnu. Ban je Kulin osim njih proširio svoju vlast na hrvatske

zemlje na Gornjem Vrbasu, koje su nekad bile jezgra, dakako uz druge krajeve, samostalne hrvatske države. Tamo je zauzeo župe Luku, Plivu i Vrbanju. Luka se nalazila na desnoj obali Vrbasa sjeverno od Uskoplja prema Jajcu, tamo gdje je danas Donji Vakuf. Pliva je bila uz pritok Vrbasa Plivu, te lievu obalu Vrbasa nasuprot Luki, gdje su Jajce i Jezero, te Pliva i nekad Sokol. Vrbanja pak se sterala uz desni pritok Vrbasa Vrbanju, tamo gdje je Kotor-Varoš. Osim toga pridružila se kasnije ovim krajevima Mrenska župa, u porječju gornje Sane, pritoke Une, gdje je mjesto Ključ, do Vrbasa. Ovi su krajevi temelj i jezgra t. zv. Donjih Krajeva, koji su trajno priključeni Bosni, te se s vremenom i dalje širili, ali se još uviek i dugo smatraju posebnim zemljištem. Prema tome Kulin je iz središta, iz Bosne, proširio svoju vlast na okolišnje krajeve, te je granica njegove zemlje tekla na iztoku riekom Drinom, na sjeveru Savom do iza ušća Bosne, pa krajem izmedju Bosne i Ukrine na srednji Vrbas sjeverno od ušća Vrbanje, te na srednju Sanu, zatim bregovima iza Sane na Neretvu izpod ušća Rame, zatim Neretvom, pa izpod Treskavice na Drinu izpod Goražde.

A. Humski

USTAŠKE SVEUČILIŠTARKE RADE . . .

U nastavku svoga znatnog i plemenitog djelovanja na svim područjima našega javnoga života naša mladež u postrojbama Ustaške mladeži s dana u dan svojim djelotvornim radom prinosi znatan dio u izgradnji naše obnovljene i samostalne države. Tako je na pr. prošle godine Zapovjedničtvo Ustaške mladeži organiziralo radnu službu svršenih učenica srednjih škola, koja traje godinu dana, a u kojoj će se naše djevojke naviknuti na sve tjelesne poslove, kako bi danas-sutra kao hrvatske majke i domaćice mogle na zadovoljstvo izvršiti svoj poziv. Zapovjedničtvo Ustaške mladeži na taj je način usmjerilo odgojno djelovanje hrvatskih školskih djevojaka novim pravcem najpozitivnijeg odgojnog cilja, koji će bez sumnje mlade duše naših djevojaka oblilikovati u pravcu hrvatskih narodnih težnja i ideala. U duhu ustaških načela, u kojima je iztaknuto, da je rad mjerilo vriednosti svakog poštenog čovjeka-Hrvata, naše se djevojke u postrojbama Radne službe odgajaju po najsuvremenijim pedagogijskim načelima, primienjenima našima posebnim prilikama. Tako su o odgojnom djelovanju naše ženske mladeži spaja ugodno s koristnim, te se naše djevojke, koje su možda u svojim roditeljskim kućama bile daleko od težkih tjelesnih poslova, privikavaju na te poslove, kako bi naviknule cieniti i štovati pravi i pošteni rad, što ga svaki dan vrše hrvatske seljakinje, radnice i gradjanke.

Stoga je Radna služba za svršene učenice srednjih škola od neprocjenjive koristi po njihov budući odgojni put, a time će se bez sumnje i novo pokoljenje naše ženske mladeži odgojno oblikovati onako, kako je to u probitcima i zahtjevima čitave naše narodne zajednice.

Radna služba za učenice naših srednjih škola već je u svojim redovima okupila na stotine i stotine svršenih srednjoškolki, koje diljem čitave naše države rade u različitim službama i na različitim područjima, te tako stiču najdragocjenije životno izkustvo.

Medjutim, Ustaška se mladež nije ograničila samo na radnu službu svršenih učenica srednjih škola, već je okupila i sveučilištarke u tom plemenitom djelovanju, pa su i naše sveučilištarke i ove godine započele svojim djelotvornim radom u okviru obveznica Radne pomoći sveučilištarki.

Tako je u Zapovjedničtvu Ustaške mladeži odredjeno, da ove godine preko ljetnih ferijalnih mjeseci naše sveučilištarke obavljaju svoju radnu službu u onim poslovima, gdje se osobito osjeća pomanjkanje mužke radne snage. Tako je već 1. o. mj. započeo svestrani rad obveznica Radne pomoći sveučilištarki u mnogim našim mjestima. U Zagrebu su obveznice Radne pomoći sveučilištarki zaposlene u mnogim državnim i gradskim uredima, posebno u onima, u kojima se je težko osjećalo pomanjakanje mužkaraca-činovnika.

Osim toga, mnoge pripadnice Radne pomoći sveučilištarki, koje su zaposlene radom u Zagrebu, polaze zdravstveni tečaj Glavnog ravnateljstva za zdravstvo, gdje će se osposobiti za prvu pomoć i njegu ranjenika, kako bi svojim izskustvom u tom pogledu mogle koristiti i našim junacima, koji su na bojištu za sigurnost naše države spremno izložili svoje živote. Tako će obveznice Radne pomoći naših sveučilištarki svojim plemenitim radom pomoći jačanju sveza bojišta i pozadine, koji su danas povezani najčvršćim svezama i prožeti jednodušnom mišlju, da treba pobiediti neprijatelja.

Osim u Zagrebu vrši se djelatnost Radne pomoći sveučilištarki i u mnogim drugim većim mjestima i dragovima diljem naše države, kao na pr. u Varaždinu, Karlovcu, Mostaru, te nekim ostalim mjestima. U Mostaru takodjer naše sveučilištarke rade u državnim i ostalim javnim uredima, jer se i tamo osjeća pomanjkanje činovničkog osoblja.

U Varaždinu naše sveučilištarke marljivo rade u mjestnoj vojničkoj bolnici, gdje njeguju ranjenike i pomažu liečnicima u njihovoj brizi i nastojanju oko toga, da naši ranjenici što brže ozdrave. U Karlovcu takodjer sveučilištarke rade u bolnicama, te u mnogim državnim uredima.

Prošle nedjelje odputovala je jedna skupina obveznica Radne pomoći sveučilištarki i u jedno mjesto na obalu plavoga hrvatskoga mora, gdje će preuzeti dužnost u Domu za izbjegličku djecu. U ostalim mjestima, za koja je predvidjena djelatnost Radne pomoći, započet će se radom ovih dana, dok će iz manjih pokrajinskih mjesta sveučilištarke biti pozvane u Zagreb u mjesecu kolovozu, te će tu obavljati svoju plemenitu narodu dužnost kao obveznice Radne pomoći sveučilištarki.

Kako se iz ovoga vidi, naše sveučilištarke svojim plemenitim radom u okviru Radne pomoći sveučilištarki mnogo će pridonieti pravilnom razvoju rada u našim državnim, gradskim i ostalim uredima, u kojima se časovito osjeća pomanjkanje mužke radne snage. Tako će hrvatske sveučilištarke najbolje izvršiti svoju dužnost prema svome narodu i domovini, jer su one sviestne, da svaki djelotvorni i pošteni rad ne samo što pomaže ojačanju i izgradnji naše Nezavisne Države Hrvatske, nego da je on najsigurnije jamstvo naše velike i konačne narodne i državne pobjede, a time je ujedno osiguran i sretan i zadovoljan život čitavoga našega naroda, pa i njihov, jer svaki član hrvatskog naroda može naći svoje osobno i obiteljsko zadovoljstvo i sreću jedino i izključivo u okviru svoje samostalne hrvatske države.

Osim toga, što će svojim djelotvornim radom u ovim plemenitim nastojanjima naše školane djevojke pripomoći izgradnji i osigunanju našega narodnoga i državnog života, one će takodjer steći i dragocjeno izkustvo, koje će im u njihovom budućem životu moći izvrstno poslužiti. One će biti na taj način prožete žarkim hrvatskim rodoljubljem, protkanim družtvovnim osjećajima ljubavi prema bližnjemu, prema Hrvatu, jer će na život od sad gledati s pravog hrvatskog narodnog stajališta i otvorenim očima, te im pogled ne će biti zamagljen nikakvim krivim perspektivama.

Dok su u prijašnje tužno doba naše novije političke prošlosti i naše sveučilištarke bile izvrgnute svim negativnim i lošim utjecajima pokvarene sredine, te nisu umjele cieniti i štovati pošteni rad hrvatskih radnica i seljakinja, a maštale su samo o lagodnu i bezbrižnom životu kavanskih bezposličarka, danas će naše sveučilištarke naviknuti cieniti i štovati krvave žuljeve poštena i marljiva rada svih pripadnica velike hrvatske narodne zajednice.

Dok su prije mnoge sveučilištarke išle na sveučilište često samo zbog nekakvog pomodarstva, a glavno im je zanimanje bilo pohadjati slikokaze, u kojima su gledale različite ljubavne i pustolovne limunade, danas će naše sveučilištarke svojim rukama učiniti mnogo posla, zasukati će rukave, te će naviknuti na pošteni i plemeniti tjelesni rad, koji će od sad cieniti štujući žuljevite ruke radnica i seljakinja.

Stoga će hrvatske sveučilištarke u postrojbama Radne pomoći sveučilištarki izvršiti svoju zadaću prema svome narodu i dužnost prema svojoj državi na najljepši i najdostojniji način, te će kroz vrieme ove svoje plemenite djelatnosti steći ono potrebno izkustvo, koje će im dobro doći kao budućim hrvatskim majkama i domaćicama, kao odgojiteljicama novih naraštaja hrvatskoga naroda, naraštaja, koji će biti prožeti odanošću prema Poglavniku, ljubavlju prema hrvatskom narodu i vjernošću prema Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

(Pe)

BOJIŠTE-NOVINSTVO-KRUGOVAL

Pogled širom svieta

SASTANAK VODJE REICHA I DUCEA

U ponedjeljak, 19. ovog mjeseca, sastali su se u jednom gradu gornje Italije Vodja njemačkog naroda i Vodja talijanskog naroda. Službeni izvještaj o tom sastanku vrlo je sažet i kratak. »Vodili su se razgovori o vojničkim pitanjima« — tako kaže ovaj izvještaj.

Iako je ovaj izvještaj kratak i zbijen, ipak se iz njega može izvesti vrlo važna činjenica: da su sile Osovine jedinstvene i odlučne nastaviti borbu do kraja i privesti je kraju oružjem. Dakle propada svaka nada Englezke i Amerike, da će na bilo kojem sektoru izvojevati pobjedu diplomatskim putem, da će bilo koji od dosadašnjih njihovih protivnika pokleknuti prije nego bi oružjem bio skršen. Oružjem je sukob započeo, oružjem ga treba i dokončati — pa, kako kaže naš narod, kome sjekira, kome sjekirište!

TJEDAN DANA BORBE

Još uviek su što se tiče bojišta dva područja, koja usredotočuju na sebe svu pažnju. To su Sicilija i područje Orel, Bjelgorod, Kurska i još neka područja Iztočnog bojišta. Što se tiče Sicilije, londonski krugoval još uviek javlja da do sukoba s glavninom Osovinskih snaga na ovom području još nije došlo. Ipak napredovanje invazionih četa nije nesmetano. Premda ono »najgore« za njih, a na što pomalo priprema svoju javnost i Engleska i Američka promidžba, još nije došlo, ipak osovinske čete se odupiru, da se poslužimo izrazom samih osovinskih ratnih izvješća, »tvrdoglavo«, nanoseći neprijatelju teške gubitke. Opširnije o ovom bojištu još je prerano govoriti. Jedino je izpravno i sigurno: očekivati iznenadjenja koja će sigurno doći, o kojima svi predznaci govore — pa i ovo još uviek izostajanje djelatnosti osovinskih glavnina — i o kojima govore i sama protivnička vrela upozoravajući svoju javnost »da je neprijatelj vrlo lukav i da na iznenadjenja nikako nemaju monopol samo Engleska i Amerika«.

U bitkama što su u toku na Iztoku i dalje kao i u početku sudjeluju ogromne snage, kako u ljudstvu tako u tvorivu. Po priznanju samog londonskog krugovala, njemačkim je jedinicama uzpjelo na više mjesta prodrieti čvrsto izgradjene i krvavo branjene Sovjetske linije. Snažnim njemačkim navalama boljševici su u glavnom stalno potisnuti u defenzivu, braneći težko čitav svoj odsjek na crti Harkov—Orel, koji je sav potresen i postaje sve više ugrožen. Kod Bjelgoroda su Niemci prešli na više mjesta na istočnu obalu Doneca, usmjerujući svoj prodor sjeveroiztočno prema važnim prometnim razkržćima i uporištima zapadno od Voroneža. Jednako je zabilježen i dubok njemački prodor južno i sjeverno od Orela, gdje žilav odpor pružaju izabrane sovjetske čete.

Čitav tok ovih žestokih borbi na Iztoku pokazuje kako su se jedan i drugi protivnik vrlo dobro spremili za sukob, kako je boljševicima stalo da poboljšaju svoj položaj ,osobito u pravcu Ukrajine, ali kako im to nikako ne uspjeva. Ponovno imadu boljševici prilike vidjeti kako je njihov protivnik jak, i kako njega slomiti nije moguće. — Možda bi im to moglo poslužiti na neku pouku.

ZAŠTO NISU SOVJETI ČEKALI?

Uobičajeni način ratovanja sovjeta dosada je bio: zimska ofenziva. Ove godine, medjutim, oni su se pripravili za ljetnu ofenzivu. Zašto nisu i ove godine čekali zimu? Glavni razlog, i možda jedini, jest težko stanje u prehrani. Odkad su naime njemačke čete zaposjele Ukrajinu, u Sovjetskoj se Rusiji neprestano osjeća osobito pomanjkanje živežnih namirnica. O tome ne govore samo krugovi protivni boljševicima; o tom govore i svi izvještaji raznih američkih izaslanika koji su posljednje vrieme jedan za drugim posjećivali Sovjetski savez. Boljševici nisu čekali jer nisu mogli čekati, jer su za njihovu privredu neophodno potrebna područja koja u svojim rukama drži neprijatelj. Za postignuće tog cilja Sovjeti bacaju sada u borbu silne svoje pričuve. Ali ta borba do sada im još nije donijela željenog cilja.

SIROTA »JUGOSLAVENSKA VLADA«

Kako javlja list »Dages Posten« u Stockholmu, iz Ženeve je stigla vijest, koja se osniva na izjavama englezkih krugova, prema kojoj je u izseljeničkoj »Jugoslavenskoj vladi« u Londonu došlo do nove krize. Ta je kriza nastala radi nezadovoljstva Sovjetske Unije s tom »vladom«. Moskva je, naime, nezadovoljna što Draža Mihajlović još uviek ostaje u toj »vladi« kao ministar. Moskva traži, da se »izseljenička jugoslavenska vlada« u Londonu podpuno odreče generala Mihajlovića i da prizna partizane kao jedine predstavnike »Oslobodilačkog fronta Jugoslavije«. Poznato je, da je Draža Mihajlović predstavnik i pobornik englezke politike na Balkanu. Radi toga nam ovo »nezadovoljstvo« sovjeta može koješta reći o »slaganju« i »jedinstvenosti ciljeva« Moskve i Londona. Ako su naime njihovi ciljevi jedinstveni, kako to oni uvjeravaju, zašto onda toliko nezadovoljstva boljševika što u »jugoslavenskoj vladi« sjedi jedan izraziti anglofil?

KRATKE ALI ZNAČAJNE IZJAVE!

Polovicom ovog mjeseca dao je američki ministar mornarice Knox na jednom novinskom sastanku izjavu, u kojoj je, medju ostalim, rekao sliedeće: »Moramo se boriti protiv dovitljivog neprijatelja. Ovaj je neprijatelj bolje izobražen u vodjenju podmorničkog rata od bilo kojeg drugog naroda na svietu«. U daljnjem toku svog govora rekao je Knox: »Ludo bi bilo predpostaviti, da je podmornički rat na Atlantiku dobiven« i: »Mi ćemo se do konca rata morati baviti podmornicama«.

*

List »New York Times« u jednom svom članku o obćem položaju upozoruje da prelaz iz obrane u napadaj, koji je postignut nakon godina borbe, još ne znači pobjedu. O Njemačkoj snazi taj list kaže sliedeće: »Uzprkos svih gubitaka i povećanih zračnih napadaja, moć Njemačke je tako velika, da bi »saveznici« morali upotriebiti sve svoje snage da je pregaze. I pogled na Japan nije ni malo utješljiv!« Japan pokazuje takodjer, kaže ovaj list, svoju snagu. Svoja razmatranja položaja zaključuje taj list ovako: »Promjena ne znači da je izbjegnut poraz ujedinjenih naroda, te je jedina prava smjernica nastojanje za uvjerenjem, da je pred ujedinjenim narodima još teža i skuplja dužnost nego je bila prije!«

ZAŠTO SE BUNE RADNICI U AMERICI?

Veliki štrajkovi, koji su izbili nedavno u Udruženim državama sjeverne Amerike, nemalo su uznemirili vodeće krugove ove zemlje, jer su posljedice ovih štrajkova veoma težke za američku privredu, osobito za ratnu proizvodnju. Razlog ovih nemira jesu težki životni uslovi, u kojima se nalaze američki radnici. Američki

radnici su uvidjeli, da ovaj rat traži samo od njih žrtve, dok za bogataše on znači razdoblje novog, još većeg obogaćivanja. Dok se radništvo tuži, da ne može živjeti radi nizkih zarada, dotle je zarada jednog bogataša na pr. sliedeća: sedamstohiljada dolara, t. j. milijun sedamsto šezdeset maraka ili, u našem novcu, 34,000.000 Kn. godišnje. Toliku plaću dobiva podpredsjednik društva Loews-Lewy Meyers. Kolika tek mora biti zarada velikih tvorničara, kad je plaća jednog podpredsjednika društva tolika!

VEĆ DVA PUTA SKORO IZGUBILI RAT...

Kako je nedavno javio list »Svenska Dagbladet«, u Donjem domu u Londonu je izjavio tajnik parlamenta Arthur Salter, da je Velika Britanija već dva puta bila pred tim da izgubi rat. Prvi puta je to bilo u proljeće g. 1941., a drugi puta u proljeće 1942. Razlog krize u g. 1941. bio je nedostatak naprava za poduzeća zbog manjka sirovina i nesposobnost pojačati vojsku na Srednjem iztoku, a 1942. činjenica, da su saveznici izgubili više brodova nego što su ih mogli nadoknaditi. Svoju izjavu završuje Salter ovako: »Moramo računati s novim težkim gubitcima, jer opasnost od podmornica još nismo odklonili.«

UPIT JEDNOG ENGLEZKOG ZRAKOPLOVCA CHURCHILLU

Kako se javlja iz Ženeve, u englezkom tjedniku »New Leader« objelodanjeno je nedavno otvoreno pismo, što ga upućuje neki mladi englezki zrakoplovni častnik svom predsjedniku. U tom pismu pita englezki zrakoplovac: »Gospodine Churchille, zašto se ja borim?« Dalje nastavlja: »Ja sam pažljivo slušao sve Vaše govore, ali ni u jednom jedinom nisam našao odgovora na moje pitanje.«

Britansko carstvo je u opasnosti, kaže dalje častnik, a ljudi, kojima pripada njegovo bogatstvo, ne će da ga izgube. Zato su se obratili »u ime slobode i demokracije« na radnike, da bi to bogatstvo očuvali. Medjutim vlastnici toga bogatstva diele dobitke medju sobom, a za radničke jade ne mare. Kroz 25 godina »bogatstvo« englezkih radnika bilo je nezaposlenost, bolest i bieda.

Kada se sada te radnike toliko moli, da se bore, da bi održali taj sustav na životu, tada ta borba nije vriedna života jednog jedinog radnika. Churchill je u jednom svom govoru rekao, da će se boriti za to, da održi ono što ima, ali, iztiče zrakoplovac, radnici ništa nemaju. Zašto se onda obraća na njih, iztiče zrakoplovac, oni nemaju ništa s ovim ratom, jer kad se govori o Churchillu, treba misliti na englezke glavničare. Kad on pak o sebi govori, on misli na svoj razred, a ne na radnike. »Oni od mene zahtievaju, da se borim za svoju zemlju«, nastavlja dalje zrakoplovac, oni apeliraju na moje domoljublje kao Englezu, na moju ljubav prema »mojoj zemlji«. To ovako izgleda, da je u redu. Ja sam domoljub, i spreman sam boriti se do posljednjeg daha za svoju zemlju. Ali ja, gospodine Churchille, nemam zemlje. Kako možete od mene zahtievati, da se ja borim za nešto, što meni ne pripada. Ja nisam njemački agent, niti mirotvorac, ja samo zato to pišem, da vas zamolim, da mi poklonite zemlju, za koju bi se ja mogao boriti. Vi zloupotrebljavate lozinku: »Sloboda i memokracija«.

Churchill je takodjer rekao, da će ovaj rat voditi na dobro manjina. To svakako stoji, da je on pod manjinom mislio bogati razred britanskih glavničara. Ta manjina posjednika, kojima takodjer zemlja pripada, sastoji se iz vrlo bogatih ljudi, koji živote i usude večine ravnaju, te time dobivaju ogromne. Bogati novčari, bankiri, veleobrtnici i lordovi, to su oni, kojima u istinu pripada zemlja. Zbog toga niti je domoljubno, ni plemenito, ni vriedno žrtve boriti se za takvu zemlju, koja pripada takvim ljudima. Nije slučaj, kada iztičemo, da upravo ti ljudi od radnika zahtievaju sve žrtve, dok oni sami ništa ne snašaju. Zbog toga Churchill nema nikakva prava, da u ovom ratu upućuje poziv na radništvo, dok ono nije skupni vlastnik svoje zemlje, svojih rudnika, željeznica, tvornica i drugoga. »Oni nemaju nikakvog prava, da se na nas obračaju, da se mi borimo za t. zv. slobodu i demokraciju, nemaju nikakva prava, da pred svietom izjavljuju, da se oni bore protiv hitlerizma do posljednjega, hoće reći, do posljednjeg radnika.

Gospodine Churchille, zašto pravo ne govorite i ne reknete, da se vi borite za svoju zemlju, te nam recite k tome, koliko bi radnika htjeli kupiti za vašu stvar. Mi vrlo dobro znamo, gdje su naši probitci. »Vojnička služba, kaže na koncu englezki prakoplovac, otvorila je radniku oči. Sve više i više njegovi se drugovi bude iz tuposti, u kojoj su živjeli, te gledaju na stvari onako, kakve zaista jesu. Ali nakon konca rata ne će se natrag povratiti u istu tupost.

»Mi ćemo ostati kod vaše rieči, gospodine Churchille, da nam dadete našu zemlju, te da se pobrinete za to, da ona nama pripada.

U protivnom slučaju, mi ćemo se boriti za svoje zahtjeve. Mi znamo, da ćete vi pokušati, da nas u tom spriečite, ali uzalud.«

Svakako vrlo zanimljivo pismo!

OVAKO JEDAN SVIESTAN NAROD ODGOVARA SVOJIM LAŽNIM PRIJATELJIMA

Kao što se za hrvatski narod revno »brine« izbjeglička »jugoslavenska vlada« u Londonu obećavajući mu da se uzalud veseli nad svojom slobodom i da je uzalud brani, jer da će mu je oni, obnovom »Jugoslavije«, opet oteti, tako se i za slovački narod brine »čehoslovačka izbjeglička vlada«, obećavajući mu takodjer, da će uzpostavljena slovačka država biti kratkoga vieka, jer da će oni opet obnoviti »čehoslovačku republiku«, u kojoj je slovački narod 20 godina robovao Češima jednako kao i mi Srbima u propaloj Jugoslaviji.

Toj gospodi »čehoslovačkim izbjeglicama« u Londonu odgovorilo je nedavno nekoliko slovačkih novina. U novinama »Slovak«, na primjer, piše narodni zastupnik Konstantin Culen, da Slovaci sada dobro poznaju Čehe i da se više nikada ne će odreći svoje narodne države, jer znaju, da bi u novoj »čehoslovačkoj republiki«, jednako kao i u staroj, opet svu vlast imali samo Česi, »oni bi vodili urede, a Slovacima bi preostalo samo jedno pravo: pravo, da se izsele iz svoje vlastite domovine.« Jedne druge slovačke novine, »Gardista«, osvrću se osobito na tvrdnju ove izbjegličke vlade, da nju i Slovački narod priznaje. Ovaj list kaže: Ovakvi Slovaci, koji bi priznavali tu vladu, uobće ne postoje ni u Slovačkoj a niti u inozemstvu. Priznavati ovu vladu znači ne priznavati slovački narod, a »tko ne priznaje slovački narod, ne može govoriti kao Slovak niti u svoje ime, a niti u ime naroda«.

Tako odgovara sviestan narod, kad se netko hoće samozvano postaviti njegovim — »skrbnikom«!

NOVAC I VOJNICI

Jedan američki vojni stručnjak napisao je nedavno za američke novine članak, u kojem se nalazi i ovaj zanimljiv stavak: »Vara se, tko vjeruje, da će se ovaj rat odlučiti bogatstvom i proizvodnjom.« — Ima pravo onaj talijanski mislilac 16. stoljeća, Nikola Machiavelli, koji je napisao:

»Ne novac, nego dobri vojnici su živci rata. Novac naime ne dostaje, da se stvore dobri vojnici. Ali svakako dobri vojnici dostaju, da se stvori novac.«

U školi patničkog naroda

Providnost je Hrvatima odredila posebno mjesto na evropskom kopnu i u evropskoj zajednici naroda. Dala im je Domovinu ljepšu nego li se igdje još na svietu može naći. Obdarila je tu grudu zemlje svim bogatstvom i svakom ljepotom. I, eto, amo se, još davno, u praskozorju Srednjeg Vieka, s prohladnih sjevernih strana spustiše naši predji, da ovdje posagrade svoje domove, da sazidaju svoje ognjište, tu »iskru Božju na crnom dlanu zemlje.« Spustiše se niz Muru i Dravu, Dunav i Drinu i odoše dalje na jug i na zapad sve do onih toplih, azurnih obala, na kojima zastadoše s uzklikom zapanjenosti i oduševljenja: More! More!«...

Ta divna zemlja, taj blagoslovljeni kraj, to je hrvatska Domovina. Bezkrajna žitna ravan, pitomi vinorodni brežuljci, mrka brda i strme klisure, gdje se gniezde orlovi i počivaju oblaci, nepregledne stoljetne šume — i more, plavo naše more... Ovo nam djedovi jednom zauviek osvojiše za sebe, za nas i za najpoznije praunuke naše.

I sada smo tu, sviestni baštine, koju smo primili, sviestni svega, što imamo i što nam valja čuvati. Jer nije ovo ostalo poštedjeno od zavidna oka tudjinova. Nije ovaj »kutić raja« mogao u miru i sreći uživati plodove svoga čestita rada i volje, da sa svakim živi u najboljem prijateljstvu.

Usliedilo je, u nizu stoljeća, pohod za pohodom, sa sve četiri strane svieta. Provaljivale su, ulazile i prolazile vojske, a iza njih, iza svake od njih dugo, dugo nije nicala trava... Vojskovodje su se njihove pozivali jednom na tobožnje neko poviestno pravo na ovo područje, a drugi put jednostavno na pravo sile, pravo jačega. I na tome su osnivali tvrdnje, da ovdje i nema Hrvata, da ovo nije hrvatsko, nego njihovo, pa su u tom smislu sklapali ugovore, koji su se različito zvali, i u kojima su nam po svojoj miloj volji nametali i utvrdjivali granice, kakve su samo njima mogle odgovarati. Nekada bi opet i bez ikakvih tvrdnja, bez ikakve diplomatske ide »za obsjenit prostotu« jednostavno osvajali i stavljali nas tako pred gotov čin.

A ona, koji nije razumio ništa od toga nedostojnog cjenkanja, od te kramarske kupoprodaje, od toga barbarskog otimanja, ali je sve prebolno osjetio i za sve plaćao danak u krvi, to je bio narod, patnički hrvatski narod. On je samo jedno znao: da je ova gruda od pradjedova bila njegova. On samo jedno razumije: da je ta gruda i sad njegova, i dok je njegova, mora njegova i ostati.

I, začudo, što zalazite u kršnije i siromašnije krajeve, to je ta sviest priprostoga našeg naroda življa i čvršća. A kad zadjete onamo, gdje je siromaštvo najveće, gdje su divlje horde modernoga Džingiskana, horde četničke i partizanske sve opustošile, sve poharale, naći ćete ih, te divne naše ljude, gdje se vratiše na pusta garišta, a u oku im sja iskra sreće i zadovoljstva samo zato — jer su se mogli vratiti... Da: vratiti se, to im je bila jedina želja u progonstvu. Vratiti se tamo, gdje im bijaše zibka, gdje su častni grobovi njihovih najmilijih, vratiti se k sebi, na svoje. Vratiti se i početi iznova život mukotrpna rada, najveće biede, najpodpunijeg odricanja — sada sve to još u povećanoj mjeri, kad im »oslobodilačka vojska« ništa, ama baš ništa poštedjela ni ostavila nije.

Eto, k njima neka dodju, njih neka čuju i vide svi oni veliki i mali strvinari, koji govore, da ova zemlja nije hrvatska, da ovaj narod nije hrvatski! Neka dodju u školu toga patničkog naroda oni, koji nam sviestno, za svoje sebične probitke, ubacuju amo tudjince i naoružavaju neprijatelje. Naučit će tamo, kod tih nepriznatih mučenika, da bi mogli slobodno i sam pakao, sve paklene sile dići protiv nas, ali Hrvat ostaje Hrvat i Hrvatska ostaje Hrvatska. A ostaje zato, jer one neprehodne naše krajeve nije prodrla lažna kultura »velikih zapadnih demokracija«, koja svoje poklonike osvaja zveketom Judinih srebrenika. Jedina je kultura te naše sirotinje čovječnost i rodoljublje. poštivanje Božjih i ljudskih zakona, poštivanje života i imovine. Tu bi trebali učiti oni veliki »nosioci uljudbe« i »pobornici slobode«, bratstva i jednakosti«, koji ne razlikuju sredovječnih katedrala od uistinu ratnih ciljeva i starce, žene i djecu od vojnika. U tu bi školu trebali doći oni, koji nas amo zatrpavaju slobodarskim geslima, a onamo odlučiše, da za zelenim stolom izbrišu Hrvatsku. U patničkog bi hrvatskog naroda trebali učiti svi silnici, svi bogataši, svi oni, koji ne trpe i prema tome ne znaju, što je patnja. Oni zaboravljaju, da je svaka sila za vremena, bila to sila novca ili oružja. Zaboravljaju, da ni imeperiji niesu vječni i da kolonije i dominioni dolaze i — prolaze. Zaboravljaju, da se mienjaju oni, koji kroje zemljovidne karte i da će se jednoga dana već naći netko, tko će i njima mjeriti istom mjerom, kakvom su oni drugima odmjerili. Samo jedno je vječno: pravda je vječna, poštenje je vječno. Pravda pobjedjuje, poštenje ne prolazi.

Ali nijesu se o hrvatski narod, o njegova najosnovnija životna prava ogriešili samo oni, izvana, što s visoka o nama razpravljaju i zaključuju, a s nama i s istinom o nama baš nikako i nikakve veze nemaju. Grieh je još veći onima, koji se ovdje rodiše, kao sinovi ovog naroda, ali ga se odrekoše bilo tako, što su otvoreno prešli k neprijatelju, bilo tako, što mu svojim nepromišljenim i bezsavjetnim radom pomažu. Koliko je takvih!

Udarila ih je u glavu prošla slava ili visina položaja, što su ga zauzeli — možda i bez svojih osobnih zasluga, bez ćudorednih i umnih kvalifikacija za to. Takvima se horizonti naglo, fatalno suziše. Oni vide još samo sebe, svoje ime, svoj položaj, svoj vlastiti probitak. Ne znaju i ne će da izadju iz toga začaranog kruga, koji je uostalom vrtlog, što će jednoga dana u prvome redu njih same progutati.

Izgubili su svaku vezu s narodom. Misle samo na jedno: na vlast, a vlasti zapravo i nemaju. Samo ih jedno občarava: moć i ugled ,ali što oni uistinu mogu i kakav im je ugled u očima poštenih?

Malo su ti jadnici naučili u školi svoga patničkog naroda. Premalo je to, što znadu, ništa to nije. Mnogi je izmedju tih skorojevića u državnoj upravi i politici i sam niknuo iz onih krajeva, koji najviše, koji sve dadoše za ovu državu, za svoju državu, za Nezavisnu Državu Hrvatsku. A koliko za nju dadoše ti izgubljeni sinovi svog naroda? Možda mnogo u riečima, ali u djelima, koliko su u djelima dali?

Natrag u školu naroda! Eto: on šuti — i trpi. Ne razbacuje se frazama, jer ih i ne zna. Ne daje više nego ima, ali daje sve, što ima. Daje, jer zna — premda ga to nitko nije posebno učio —, da je sada čas, kada za slobodu, narod i Državu treba sve dati, ako ne želimo sve izgubiti. Narod , prosti narod, puka ona sirotinja s garišta i porušenih domova to zna. Njemu ne treba ništa od svega toga, za što bi i obraz dali mnogi od njegovih samozvanih predstavnika: ne treba mu blaga ni bogatstva ni udobna života.

On hoće imati samo jedno, jer u tome ima sve: slobodu u Domovini i Domovinu u slobodi. A zato je hoće takvu, jer mu se tu rodiše djedovi, tu otčevi, jer se tu rodio i on sam, pa mu zato »ljepše na svietu neima«. Hoće je, hoće samo nju, jer mu je jedina Domovina, jer je — Hrvatska!

S. VITKOVIĆ

Sličica s drugog svieta

Umrije Dinko Rodoljub, što bi velikim častnim slovima objavljeno u domoljubnom novinstvu, a na drugome svietu tek zujanjem mušica popraćeno.

»Hehe, mišljaše Dinko, lebdeći kraj paklene rupe, dobro sam ja učinio, što sam se u zadnji čas liepo izpoviedio i grieha svojih se riešio. Sad me dragi Bog ne će kazniti, kao evo one griešnike dolje.«

Medjutim doskora dodje pred sud, na kojem se odlučuje, kud će koja duša poći za čitavu vječnost.

U dugom redu dodje napokon red na Rodoljuba.

— Jest, ja sam Dinko Rodoljub.

— bio — doda suho andjeo božji.

— Molim?! upita kiselo preminuli.

— Nekoć bio! odvrati andjeo bez ikakve volje, da se zadržava s neznatnom dušom, koju ne obasjavaše ni tračak aureole.

Din . . .

Dinko . . .

»Dinko Rodoljub« pronadje napokon sveti stvor u svojim tefterima oplakivanog domorodca.

— Dakle, da vidimo, da li su tvoji računi s Gospodinom Bogom u redu.

Andjeo se nagne na neporočne spise.

— Ti, dakle, zemni stvore, držiš, da si se za vremena osigurao protiv svake možebitnosti s ove strane života? Je li?

»Išao sam na zavjetnu procesiju . . .«

— U šverc?!?

»Ne, ne, časti mi moje . . .«

— — — — — — — —

— Tu piše, da si prije mnogo stradao.

»Jesam, boga mi . . .«

— Ne psuj, gade griešni!

»Trpio sam i tek sam sa teškom mukom došao do položaja i imetka.«

— I ugled ti je sama stvarola država.

»Jest, u istinu!«

— A rekao si, da si svakome vratio, što je njegovo.

»Jesam.«

— I dužnike si namirio?!

»Jesam, vjere mi!«

— Šuti, ti nemaš vjere. Imao si je nekoć, kad si kao čoban u gori stado čuvao. A i onda si već varao drugove i dražio pastirice. Bio si zatim nitko i ništa. I onda ti je na posliedku pala sjekira u med.

Postao si sve. Postao si gospodin. Zaboravio si svakoga i htio si pregaziti šapom svoje radnike.

»Molim, ja sam im povisio . . .«

— Jesi, liepo od tebe. Pred svoju smrt si im povisio. I vratio si nekim rodjacima ukradeni novac.

Motiv s Mrečnice

Na Drini

»Za sve sam se izpoviedio.«

— Da, ali svoj glavni grieh niesi rekao!

»Koji grieh, andjele?« zaprepasti se i uzruja duša.

— Pljačku države, bi suho odgovoreno.

»Jao!«

— Ti nisi izpoviedio, da ti je država dala sve, a da si ti na svakom koraku gledao, da je okradeš i prevariš.

Kod procjene posla, kod izplate, u švercu, svagdje si varao i krao.

Radnicima si govorio: Država vam je kriva, što ste biedni i tako živite. Ona je prouzročila vašu biedu.

»Jao meni!«

— Država je kriva što si šurovao s odmetnicima i ruho, odredjeno za gradsku sirotinju, kriumčario uz debelu zaradu u šume.

»Propadoh!!!«

— Državu si rušio, koja ti je život i budućnost dala, rušio si ugled Poglavara i vlasti, učeći druge kako se vara, a u isto vrieme pred javnošću i jadnim narodom izdavao si se za prvog gradjanina i podanika. Htio si da se svi u pokretu ugledaju, dotepeni sine, u tebe.

Nije li to grieh?

»Ah, grieh jest, ali nije tolik«, jaukaše sudjeni.

— Misliš, da nije grieh. Podji sa mnom, pa ću ti nešto pokazati — i andjeo se digne uzprkos, što je veliko množtvo duša upravo doputovalo sa Sicilije. — To su Englezi, reče prolazeći kraj biednika, oni će biti sudjeni najviše zbog svoje ludosti!

Zatim andjeo iztražitelj odvali jedan oblak, a pred Dinkom Rodoljubom ukaže se velika trula lješina.

— Znadeš li je? — upita vodič.

»Ne prepoznajem je, tako je izgrizoše crvi.«

— Eto vidiš, to ti je pokojna Jugoslavija ,a ovi crvi su bili svi oni, koji je izkorištavahu kao ti svoju zemlju. Jugovina je bila umjetna tvorevina, pogledaj je samo, iz čega je sastaviše, pa ipak su skupa s njome nastradali svi njezini pobornici, a ti bi, razbojniče, htio, da čitav tvoj narod, koji se je borio za slobodu, dok si ti kriumčario preko planina, ti bi htio da raztočiš tu državu i pod njezinim ruševinama pokapaš jedan cieli pošteni narod.

— Izdiri, sotonin sine, u paklene muke dovieka!

ODJEK ustaške borbe u inozemstvu

»Čudno je, da se u Jugoslaviji ne nadje jedan srčan čovjek, koji će ovome manijaku začepiti usta jedanput za svagda.« Te su rieči bile upućene na naslov Stjepana Radića, i kako se jasno vidi, u njima se otvoreno pozivalo na to, da treba ubiti Stjepana Radića. Famozni Srbin Vladimir Ristović, urednik novina tadašnjeg predsjednika beogradske vlade Velje Vukićevića »Jedinstvo« prenio je spomenute rieči iz lista »Paris Midi« u broju lista 17. lipnja 1928. u nizu članaka, u kojima je kao i mnogi ostali Srbi u srbskom novinstvu, tražio i otvoreno pisao o potrebi ubijstva Stjepana Radića. Ristović je da još više podkriepi svoj zločinački zahtjev citirao baš one rieči lista jedne od zapadnih demokracija i tako pod tim riečima još više istakao potrebu da se ubije vodju i učitelja hrvatskog naroda. Tri dana iza toga kako je Ristović citirajući pisanje demokratskog lista, koji je zahtievao jedan vrlo nedemokratski način za likvidaciju Stjepana Radića, došlo je do zločina u beogradskoj skupštini, koji znači važnu prekretnicu u hrvatskom političkom životu. 8. kolovoza 1928. bila su zaista zauviek začepljena usta Stjepanu Radiću, kako je to tražio »Paris Midi«, toga dana umro je Stjepan Radić.

Pod vrhovnim blagoslovom demokracija je do pred konac 1928. srbska tiranija uz strahoviti zločin u Skupštini i krvoprolića na zagrebačkim ulicama u poznatim demonstracijama kao svoj plod imala sliedeći rezultat: 24 političke smrtne osude, 600 političkih ubojstva, preko 30.000 političkih uhićenja i preko 3.000 pobjeglih iz države. Osim toga bilo je nekoliko desetaka tisuća izbatinanih, na stotine zaplijena i zabrana hrvatskih novina, ogromna šteta na gospodarskom i kulturnom polju. To je bio tek jedan mali dio od svih onih žrtava i patnja, koje su Hrvati pretrpili od najtiranskije vladavine, a pod vrhovnim blagoslovom demokracija. Baš u tim burnim danima iza lipanjskih dogadjaja 1928. došlo je do jednog zanimljivog dogadjaja, koji je vrlo dobro pokarakterizirao mišljenje službenih englezkih krugova povodom dogadjaja u Jugoslaviji. Dr. Milan Šuflay je naime u pravaškim novinama »Hrvatsko pravo« napisao svoj poviestni članak pod naslovom »Hrvati nisu kunići« upućen jednome od onih, koji su kumovali stvaranju nemoguće državne tvorevine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca — Wickhamu Steedu. Bio je to Šuflayev odgovor na Steedovo otvoreno pismo. Šuflayev odgovor u tome briljantnom članku je vrlo jasno svjedočanstvo o tadašnjim prilikama i o držanju demokracija prema hrvatskoj narodnoj stvari i oslobodilačkoj borbi. Energično prigovara Šuflay Steedu, a preko njega i demokracijama: »... Poviest zadnjih deset godina nije Steedovim prognozama nikako htjela, da dade pravo ... Nije znao, da gradi državno zgradu nad ponorom dvaju svietova ... Slamom, travom i mahovinom kušao je on, a to mu je i na čas uspjelo da prikrije golemu vučju jamu, koja tu zieva kroz stoljeća. Kroz tu travu i mahovinu propadao je u posliednjih godina svatko, koji je pokušao, da predje tu jamu. Napokon je u nju sada pao i sam Steed. I jer svega toga nije znao, on još i danas, već iz vučje jame viče, da »ne može pozdraviti izrazite deklaracije ekskluzivno velikog hrvatskog patriotizma, umjesto shvatljivog jugoslavenskog«. Zar na rubu Balkana, na granici Iztoka i Zapada, katoličanstva i pravoslavlja, kulture i barbarstva, hrvatstvo znači samo patriotizam! Hrvatska krv tu znači civilizaciju, hrvatstvo je tu sinonim za sve, što je liepo i dobro stvorio evropski zapad.« Čitav ovaj Šuflayev članak je u punom smislu uspio obračun velikog hrvatskog nacionaliste i učenjaka s demokratskim predstavnikom srbofilske Englezke. Svaka Šuflayeva rieč u tom članku bila je velika istina. Završavajući svoj članak Šuflay poručuje preko Steeda demokracijama: »Nad ponorom dvaju svietova, iznad sukoba živih milijuna bije se sablasni boj milijarda mrtvih predaka, koji o Steedovoj jugoslavenskoj tvorevini nikada, za svog života, nisu čuli ni glasa ... Hrvati nisu i ne će biti ničiji pokusni kunići, pa ni kunići gospodina Steeda.« I zaista Hrvati su kasnije za vrieme srbske diktature i pojačanog beogradskog terora dokazali, da pod nikoju cienu ne će biti kunići, na kojima će beogradski vlastodržci uz blagoslov i kumovanje svojih prijatelja sa Temze i Siene praviti pogibeljne pa i smrtonosne pokuse. A kad se čitaju spomenute Šuflajeve riječi upućene Englezu Steedu ne smije se zaboraviti da je taj isti veliki hrvatski rodoljub, koji će u nizu žrtava, za koje nose moralnu odgovornost i zapadne demokracije, biti ubijen od predstavnika srbijanskog terora, još tada, dok je utjecaj zapadnih demokracija u Europi bio vrlo jak, a nacionalsocijalizam je tek odnio borbu za dolazak na vlast, rekao, da će buduće mirovne konferencije biti u Berlinu. Veliku ulogu baš u odnosu demokracija prema Srbima igrali su i Česi s jednom čitavom generacijom, koja je Hrvatima želila sve prije samo ne dobro. Protuhrvatsko držanje Čeha vidjet će se u nekoliko navrata vrlo očito, a to je trajalo sve dok Česi nisu došli u protektorat. Njihova mržnja prema Hrvatima vidjet će se medjutim i dalje u radu raznih emigrantskih političkih cirkusa, koji će se kasnije organizirati u inozemstvu.

Kad je osnovan ustaški pokret borbu čitavog hrvatskog naroda za oslobodjenje

Vojnici su prvi sinovi naroda

vodio je Poglavnik. Baš za vrieme te duge borbe, u kojoj su ustaše najvećim žrtvama i bezprimjernim idealizmom išli ka konačnom cilju, povijest je zabilježila mnogo važnih činjenica, koje najbolje govore o tome, kako su hrvatsku ustašku oslobodilačku borbu gledale zapadne demokracije. Ustaški pokret u vrieme dok je njegov utjecaj u Europi bio vrlo snažan nastupa u svijetu kao predstavnik Hrvata i izjasnjuje se još davno prije nego je u Europi nastalo razdoblje velikog obračuna s versajskim tvorevinama za novi poredak i rušenje svih nepravednih mirovnih ugovora, kojima je bila pogodjena naročito Hrvatska, te je pod utjecajem versajskih sila, kako Poglavnik kaže, sva pretvorena u jednu glavnjaču. Još davno prije nego što su se mnoge europske države izjasnile za novi poredak, zapadne demokracije, dobrim dijelom i pod utjecajem velikosrbske promičbe, smatrale su ustaški pokret protudemokratskim, smatrale su ga političkom skupinom, koja se nalazi u protuversajskom taboru, kao predstavnik naroda, koji se u prošlom ratu borio protiv demokracije. To demokratsko mišljenje došlo je bezbroj puta do izražaja i u Europi i u Americi. Razumljivo je stoga bilo da se i Savez naroda u Ženevi podpuno oglušio, kada je Poglavnik u ime cjelokupne hrvatske oslobodilačke borbe 1. rujna 1929. kao hrvatski narodni zastupnik uputio Savezu naroda spomenicu, u kojoj je iznio strahovito stanje u potlačenoj Hrvatskoj i tiraniju Beograda nad Hrvatima. Poglavnik na početku te spomenice naglašuje, da su se predstavnici hrvatskoga naroda već nekoliko puta obratili »na Savez naroda, da ga upozore na stanje, stvoreno u Hrvatskoj kroz deset godina zajedničkoga života sa Srbijom«. Poglavnik iztiče, da se hrvatski narod nadao da će narodi, sakupljeni u Društvu Naroda omogućiti hrvatskome narodu pravo samoodredjenja. U spomenici je u kratko ocrtana borba hrvatskoga naroda i naročito dogadjaji u lipnju 1928. U spomenici je Poglavnik uz užasne prilike u Hrvatskoj spomenuo i potlačenu Makedoniju, a na koncu naglašava, da ovu spomenicu predaje Društvu Naroda kao član hrvatskog narodnog zastupstva.

To znači biti ustaški »spreman«!

Diktatura je već mjesecima bijesnila u Hrvatskoj i žrtve su se svaki dan povećavale. No Europa, a naročito oni, koji su uviek govorili o slobodi malih naroda i pravu samoodredjenja, ti isti, koji su na sebi nosili punu odgovornost za ono užasno razdoblje najstrahovitije srbijanske inkvizicije po redarstvenim i oružničkim zatvorima u Hrvatskoj, šutke su gledali na beogradsko mahnitanje. S toga Poglavnik govoreći o ustaškoj reakciji u Hrvatskoj, iza kako Savez naroda nije za Hrvate ništa učinio poručuje europskoj javnosti: »Nije težko vjerovati, da će se hrvatski narod, kad mu je već dogorilo do nokata, a jer su svi njegovi dosadašnji vapaji ostali glas vapijućeg u pustinji, sigurno poslužiti svojim najelementarnijim prirodnim pravom, t. j. pravom nužne obrane svoga vlastitoga života i svoje egzistencije. Nakon svega onoga, što se je zbilo, nema on više vremena, a niti dužnosti, da bira sredstva, kojima će tu nužno obranu vršiti, nego će upotriebiti ono oružje, koje svrsi najbolje odgovara.« Tim je riečima u jednom svom političkom spisu Poglavnik upozoravao tadašnju Europu, a u njoj su tada bile najjače baš zapadne demokracije, na očajan položaj hrvatskoga naroda. Tadašnjem demokratskom svietu i njegovom političkom fraziranju o miru i sličnim krilaticama otvoreno je bacio u lice prigovor i upozorio na opasnost za mir, ako se ne riješi hrvatsko pitanje.

(Nastavit će se.)

Život, ljudi i dogodjaji

u domovini

SKUPINE USTAŠKE MLADEŽI KOD POGLAVNIKA

12. srpnja primio je Poglavnik nekoliko skupina ustaške mladeži Turopolja i Velike Gorice, predvodjene ustaškim dužnosnicima. S njima zajedno došli su učenici modelarske škole ustaške mladeži, koji su predali Poglavniku razne ukusne darove.

Primivši darove Poglavnik je skupljenoj mladeži održao govor, u kojem je izrazio svoju radost, da vidi kod sebe najmladje pokoljenje iz onoga kraja, koji se od uviek odlikovao svojim hrvatstvom.

»Ustaški pokret donosi, rekao je Poglavnik, kako cielom narodu tako i Turopolju novih pobuda za rad i borbu za svoju Nezavisnu Državu Hrvatsku. Ustaška mladež jest najbolje jamstvo za vjekovanje hrvatskog naroda i hrvatske države, nastavio je Poglavnik, i ja sam siguran, da ćete svoje deržanstvo izpuniti i da ćete vi hrvatski narod i hrvatsku državu preporoditi u pravom hrvatskom ustaškom duhu.«

Zatim se Poglavnik obraća pripadnicima modelarske škole Ustaške mladeži te kaže, da i oni time, što su se primili posla na obrazovanju u najmodernijem oružju, koje novi viek stavlja čovječanstvu u ruke, dokazuju, da će Hrvati biti i sada prvaci na polju najmodernijeg oružja, kao što su bili i u prošlosti drugim vrstama oružja. Time ujedno naša mladež pokazuje nastojanje hrvatskog naroda, da se u svim granama života osposobi za rad i borbu, ali ne zato da što otima, nego zato da hrvatski narod čuva svoje i da Hrvatska ostane vjekovna.

*

Toga istoga dana primio je Poglavnik skupinu seljačkih mladića, koji su kao pitomci hrvatskog saveza seljaka prošli u Zagrebu 20-dnevni tečaj.

Jedan od polaznika tečaja pozdravio je Poglavnika izrazivši veliku radost hrvatskih seljačkih mladića, što su mogli prije nastavka svoje izobrazbe vidjeti Poglavnika, te obećaje, da će im svietli Poglavnikov lik biti uviek pred očima, i da će se u svom učenju i ponašanju ravnati po ustaškim načelima, te da će izpuniti nade, koje Poglavnik i hrvatsko selo u njih polaže.

Poglavnik je tom zgodom govorio seljačkim mladićima o velikoj koristi, koju će oni imati od učenja i pripravljanja za vodjenje seljačkih gospodarstava.

Poglavnik ih osobito opominje, da budu uviek marljivi i da se pokažu kao pravi Hrvati i seljaci, kao pravi sinovi hrvatskog naroda, kojega osobitost je marljivost, poštenje, čestitost i iskrenost.

15.000 ZAGREBČANA NA HODOČAŠĆU U MARIJI BISTRICI

Kao svake godine, tako i ove godine pošlo je veliko množtvo gradjana grada Zagreba u zavjetnoj procesiji na Mariju Bistricu manifestirajući svoje kršćanstvo i privrženost katoličanstvu. Procesiju je predvodio hrvatski metropolita, a medju hodočasnicima bio je gradonačelnik grada Zagreba. Ovogodišnji broj hodočasnika popeo se je na 15.000.

VODSTVO SLOVAČKIH SVEUČILIŠTARACA U ZAGREBU

U Zagreb je stigao vodstvo slovačkih sveučilištaraca kao gost Ustaškog sveučilištnog stožera, da podpiše ugovor o suradnji izmedju Ustaškog sveučilištnog stožera i Družtva slovačkih sveučilištaraca. Gosti su posjetili grob Otca Domovine u Šestinama i grobove hrvatskih mučenika na mirogoju. Mora se naglasiti da su slovački sveučilištarci i prije uzpostave Nezavisne Države Hrvatske djelatno sudjelovali u radu Hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta, pa su njihove sveze i na tomu području pokazale, da nas veže izkreno prijateljstvo, koje danas u podpisu ove kulturne konvencije dobiva i svoj formalni oblik.

ČESTITKE POGLAVNIKU K RODJENDANU

Zagreb, 15. srpnja. Povodom svog rodjendana primio je Poglavnik brzojavne čestitke od Nj. Veličanstva Kralja i Cara Viktora Emanuela, od Führera, Ducea, Nj. Veličanstva Cara Borisa, od designiranog Kralja Hrvatske Vojvode od Aosta, predsjednika Tiso-a, Reichsmaršala Göringa i ministra vanjskih poslova Reicha von Ribbentropa. Osim već nabrojenih brzojavnih čestitaka, koje je Poglavnik primio povodom svojeg rodjendana od vladara i državnika saveznickih i prijateljskih zemalja, primio je Poglavnik i brzojavnu čestitku od Njegove Preuzvišenosti maršala Antonescua.

Na sve ove čestitke Poglavnik se brzojavno srdačno zahvalio.

STOŽERNICE ŽENSKE USTAŠKE MLADEŽI KOD POGLAVNIKA

15. srpnja primio je Poglavnik u Jelačićevoj dvorani stožernice žen. ust. mladeži svih stožera Nezavisne Države Hrvatske, koje su prošle 10-dnevni tečaj u Zagrebu. Stožernice su došle Poglaviku u pratnji dužnostnica zapovjedničtva ženske ustaške mladeži, na čelu sa upravnim zapovjednikom i zapovjednicom ženske ustaške mladeži.

Na pozdravne rieči jedne od stožernica odvratio je Poglavnik poduljim govorom, u kojem je medju ostalim rekao, da je ustaštvo — radi svoje ideologije, radi svojih ciljeva i radi energije onih, koji su usvojili ustaška načela — takav činbenik i takova snaga, koja neprijateljima ometa njihove planove, te oni upotrebljavaju sva sredstva protiv ustaštva i protiv onih, koji ustaštvo vode i njicu upravo tada, kada je uzpredstavljaju.

Ali baš onda, kad neprijatelj najčešće navaljuje, baš onda ustaški dužnostnici najuztrajnije i najneumornije rade i zalazući sebe vode hrvatsku mladež u ustaškim redovima ravnim hrvatskim ustaškim putem. Na to oni mogu biti ponosni i mogu si to upisati u najveću čast i zaslugu.

»Tko radi, ima uspjeha«, nastavlja Poglavnik, »a tko radi za dobro, za pravu ideju, taj je siguran, da su njegovi uzpjesi uzpjesi ustaštva i uzpjesi na korist hrvatskog naroda.«

BORAC — BORCU, VOJNIK — VOJNIKU

Prosvjetnički vod odgojnog odjala Minors-a kako bi svoj zadatak izpunio što uspješnije boravio je ovih dana na terenu,

Oštrim pogledom promatra straža okoliš

gdje je održao više prosvjetnih umjetničkih priredaba za svoje sudrugove, borce sa puškom. Održane su po dvie priredbe za pripadnike hrvatskih oružanih snaga. Razpored su izveli pripadnici prosvjetnog voda, a sama priredba otvorena je pjevanjem državne i ustaške himne, koje je odpjevao mješoviti zbor. Pjevački zbor odpjevao je skladno i liepo nekoliko domoljubnih pjesama. Osobito je uspio sa izvedbom pjesme »U boj, u boj« od Ivana pl. Zajca. Domobranska posadna glasba odsvirala je nekoliko skladbi, a pripadnici prosvjetnog voda su još odpjevali više solo pjesama i izveli nekoliko daljnjih točaka. Razpored je na prisutne domobrane ostavio vrlo dobar dojam. Naši borci sa puškom pokazali su veliko zadovoljstvo i razumievanje za ove umjetničko-prosvjetne priredbe. Ovakove priredbe pokazuju da od naših vojnika želimo napraviti ne samo odlične borce. nego da i uzgojno djelujemo na njihove duše i osjećaje. Tim priredbama pokraj domobrana prisustvovali su u velikom broju i gradjani. Na priredbi primjećen je veliki broj hrvatskih i njemačkih častnika te predstavnika ustaških i gradjanskih oblasti. U drugom mjestu je prisustvovao i zapovjednik njemačkih oružanih snaga za ove krajeve sa većim brojem častnika. Vojnički prosvjetni vod nastavit će započetim radom, pa će u najkraće vrieme održati daljnje slične priredbe.

JUBILARNA SKUPŠTINA MATICE HRVATSKE

18. srpnja ove godine održana je u dvorani trgovačke komore 100-ta skupština Matice Hrvatske. Na priedlog predsjednika poslana je Poglavniku brzojavka ovog sadržaja:

»Poglavniče!

Matica Hrvatska, koja je od Vas već primila dokaze Vaše naklonosti, moli Vas, da joj toliku naklonost i dalje sačuvate.

Skupština Matice Hrvatske prigodom stogodišnjice svoga obstanka najsrdačnije Vas pozdravlja, spominjući se jedne sretne slučajnosti, da Matica Hrvatska slavi svoju stogodišnjicu upravo tada, kada je uzpostavljena Nezavisna Država Hrvatska djelo Vašega rodoljublja i Vaših velikih i neumornih napora.«

Poslije toga održao je predsjednik Matice Hrvatske vrlo sadržajan i obširan govor, u kojem je ocrtao uz prošlogodišnji rad i stogodišnji rad i nastojanja Matice Hrvatske, koja se do godine 1874. zvala Matica Ilirska. No kako nije ovo ime bilo nikako ukorienjeno u narodu, narod je sam ovo ime zabacio, te je konačno Matica proglašena Maticom Hrvatskom i time se najstvarnije približila duši i težnjama hrvatskog naroda. Savezno sa stogodišnjicom Matice Hrvatske osvrnuo se predsjednik obširno na sva idejna strujanja i narodne pokrete u posljednjih 100 godina, kako u našoj domovini Hrvatskoj, tako i u ostalom svietu. Kod toga se dotakao i svih idejnih strujanja, koja su djelovala i na našem narodnom području, a koja je hrvatski narod uviek oblikovao samoniklo u okviru hrvatskog narodnog duhovnog stvaranja. U tom duhovnom okviru razvijao se i uspješan rad Matice Hrvatske. Matica se Hrvatska stvarno i duhovno približila narodu promjenom imena u Maticu Hrvatsku.

Matica Hrvatska je sve važne poviestne nadnevke hrvatske poviesti proslavila prigodnim poviestnim izdanjima, u kojima su suradjivali naši najbolji povjestničari. Prva izdanja Matice Hrvatske bila su izdanja starije hrvatske književnosti, u prvom redu dubrovačke, pa je Matica tako nastavila sa starom hrvatskom književnom predajom.

Do sada je bilo tiskano u Matici 850 knjiga. Za života Matice Ilirske tiskano je 13 knjiga, a sa časopisima 25, dok je sve ostalo izdano za života Matice Hrvatske. U prošlih 15 godina tiskano je 226 knjiga, a pribroji li se samo »Hrvatska Revija« u obsegu dviju knjiga, onda je do sada tiskano 257 knjiga ili 30 posto svih izdanja Matice Hrvatske. U svom se radu Matica Hrvatska nije nikada pokolebala, ni u najtežim vremenima, pa se može reći, da je upravo u najteže doba velikosrbske vladavine doživjela svoj uzpon dokazujući na taj način i životnu sposobnost cielog hrvatskog naroda.

POGLAVNIK MEDJU VOJNICIMA I GRADJANIMA NA SLJEMENU

U nedjelju je Poglavnik posjetio nenadano ranjenike u Runolistovom domu na Sljemenu i zadržao se s njima dulje vremena u družtvu. Hrabri ustaški borci, koji su dali na oltar domovine najviše što su mogla, čuli su iz ustiju svoga vrhovnoga zapovjednika rieči hvale i priznanja. Susret, razgovori i prijem bili su toliko topli i srdačni, da se je mnogom vojniku orosilo oko pri rastanku.

Tom istom zgodom zašao je Poglavnik medju hrvatske domobrane, koji su boravili na Sljemenu, zatekao ih je baš na ručku. Zadržavši se s njima u družtvu kroz dulje vrieme, Poglavnik se je zanimao kod pojedinaca za prilike, koje vladaju u vojsci, za hranu, za osobne prilike pojedinaca i slično.

Pri rastanku priredili su vojnici svome Poglavniku srdačan izpraćaj manifestirajući svoju privrženost zapovjedniku i poglavaru.

ŽELJEZNIČARI U ZEMUNU POLOŽILI SU SVEČANU PRISEGU

19. srpnja su željezničari-ustaše tabora III. u Zemunu položili svečano ustašku prisegu po novom propisniku. Prisezi prisustvovao je veliki broj željezničara. Polaganju prisege prisustvovali su i svi taborski dužnostnici. Izvršena je prisega 79 ustaša-željezničara. Nakon obavljene prisege govorio je ustaški logornik čestitajući im na položenoj prisegi, pozvavši ih ujedno da svojim radom u ovim težkim vremenima budu uviek spremni za Poglavnika i Dom. Sutradan su željezničari održali komemorativnu sjednicu za pale žrtve za hrvatsku slobodu i nezavisnost.

PRISEGA NOVAKA U LOGORU ILIJE GREGORIĆA

U logoru Ilije Gregorića obavljen je svečani čin prisege domobranskih novaka, koji su počeli sa svojom redovnom vojnom izobrazbom. Na svečanosti iztakao je vojni dušobrižnik značajnim riečima važnost prisege podcrtavši da se tom prisegom zavjetujemo pred Bogom na vjernost Poglavniku i hrvatskoj zemlji. »Bog nam je darovao ovu zemlju, rekao je dušobrižnik, a dao nam i zapovjedi da je branimo i čuvamo. Bog nam je u svojim zapovjedima naložio da ovu zemlju moramo ljubiti, a toj su se zapovjedi odazvali svi hrvatski sinovi tokom čitave svoje poviesti i branili je, gonjeni snagom svoje krvi, koja nikad nije mogla dopustiti, da se u hrvatskoj zemlji ugniezdi nepravda i tudjinska sila. Došli ste ovamo da svojom prisegom prožmete i svoje drugarstvo, jer tom prisegom nosimo i zavjet u svom srdcu i misao na Boga i duh, kojim su tisuće hrvatskih sinova u ovoj zakletvi živjeli i umirali.«

Mir se je vratio u selo pod gorom

Imenovanje novih Doglavnika i Pobočnika

OBAVIEST GLAVNOG USTAŠKOG STANA

Glavni ustaški stan objavljuje:

Na temelju točke 5 Ustava »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog Pokreta, koja glasi: »Glavni ustaški stan sačinjavaju Doglavničko vieće i Pobočnički zbor. Doglavnike, njih najviše 12 na broju, te Poglavne pobočnike, njih najviše sedam na broju imenuje i riešava dužnosti Poglavnik«, — izdao je Poglavnik sliedeće odredbe:

Odredba

Na temelju točke 5. Ustava »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog Pokreta —

imenujem

ustašu Dr. Milu Budak-a, ministra vanjskih poslova,

Doglavnikom

Za Dom — Spremni!

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić v. r.

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu
Broj: 2810-43.
Dana 20. srpnja 1943.

*

Odredba

Na temelju točke 5. Ustava »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog Pokreta —

imenujem

ustašu Adem-agu Mešića, posebnika iz Tešnja

Doglavnikom

Za Dom — Spremni!

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić v. r.

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu
Broj 2811-43.
Dana 20. srpnja 1943.

*

Odredba

Na temelju točke 5. Ustava »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog Pokreta —

imenujem

ustašu Miška Račan-a, seljaka iz Velikih Zdenaca

Doglavnikom

Za Dom — Spremni!

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić v. r.

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu
Broj: 2812-43.
Dana 20. srpnja 1943.

Odredba

Na temelju točke 5. Ustava »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog Pokreta —

imenujem

ustašu Dr. Matu Frković-a, ustaškog pukovnika

Doglavnikom

Za Dom — Spremni!

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić v. r.

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu
Broj 2813-43.
Dana 20. srpnja 1943.

*

Odredba

Na temelju točke 5. Ustava »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog Pokreta —

imenujem

ustašu Miju Bzik-a, ustaškog pukovnika

Poglavnim pobočnikom

Za Dom — Spremni!

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić v. r.

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu
Broj: 2814-43.
Dana 20. srpnja 1943.

*

Odredba

Na temelju točke 5. Ustava »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog Pokreta —

imenujem

ustaškinju Miru Vrličak-Dugački

Poglavnim pobočnikom

Za Dom — Spremni!

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić v. r.

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu
Broj: 2815-43.
Dana 20. srpnja 1943.

V. T. 203-1943. Zagreb, 21. srpnja 1943.

ODREDBA

U smislu § 62. toč. 5. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »USTAŠE« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta — na priedlog Postrojnika

imenujem

ustašu dra IVU GUBERINU, prosvjetnog nadzornika ministarstva narodne prosvjete u Zagrebu

upraviteljem Pismohrane ustaškog pokreta.

Za Dom — Spremni!

Poglavnik:
Dr. Ante Pavelić v. r.

Dano u Glavnom Ustaškom Stanu.

»Ustaša« viestnik hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta. — Izdaje Glavni Ustaški Stan. — Ravnatelj: Mijo Bzik. — Urednik: Stanislav Polonijo, Zagreb, Berislavićeva ulica 10. — Uredništvo i uprava: Berislavićeva ulica 10. — Brzoglasi: Uredništvo: 79-00, Uprava: 64-06. — Čekovni račun br. 30.499. Izlazi tjedno. — Pojedini broj stoji 4 Kune. — Predplata: mjesečno 16 Kuna, četvrtgodišnje 48 Kuna, polugodišnje 96 Kuna, godišnje 192 Kune. — Tisak Tiskare Ustaškog pokreta, Berislavićeva ulica 10. — Za tiskaru odgovara Viktor Smokvina, Zagreb, Medovićeva ulica 10.

